

MUZYCZNE ZAGADKI

SCENARIUSZ ZABAWY

URZĄDZENIE

Litofon

● CEL ZABAWY

Rozwój wrażliwości słuchowej, pamięci muzycznej oraz umiejętności współpracy poprzez interakcję z plenerowym instrumentem akustycznym.

📍 MIEJSCE

Plener – plac zabaw, ogród sensoryczny lub park, w którym znajduje się litofon wtopiony w naturalne otoczenie (zielona trawa).

👥 GRUPA WIEKOWA

6-12 lat

● CZAS TRWANIA

45-60 min

✦ WPROWADZENIE

▲ NARRACJA DLA DZIECI

„Witajcie, muzyczni odkrywcy!

Wyobraźcie sobie, że miliony lat temu, głęboko pod ziemią, skały nauczyły się śpiewać. Przed nami stoi niezwykły instrument - litofon. Zobaczcie te czarne, kamienne płyty spoczywające na zielonej konstrukcji. Wyglądają jak zwykłe gązdy, ale gdy uderzymy w nie odpowiednio, obudzą się z nich uśpione dźwięki. Mniejsze płyty dzwonią wysoko, niczym ptaki, a większe mruczą nisko. Dziś staniemy się plemieniem Kamiennej Orkiestry.

Czy jesteście gotowi obudzić te kamienie i zagrać na nich ukryte melodie?”

▲ PRZYGOTOWANIE STANOWISKA

- ☐ **Urządzenie Litofon:** Upewnienie się, że powierzchnia czarnych kamiennych płyt litofonu jest sucha i czysta.
- ☐ **Przygotowanie:** Sprawdzenie pałeczek do gry (muszą mieć odpowiednio miękkie, np. gumowe główki, aby wydobyć czysty, głęboki ton kamienia).
- ☐ **Otoczenie:** Rozłożenie koców na trawie w pobliżu instrumentu, tworząc strefę „widowni” dla uczestników zgadujących melodie.
- ☐ **Przygotowanie dodatkowych materiałów** plastycznych obok strefy słuchacza.

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

1

EKSPERYMENT

PRZEBUDZENIE ŚPIĄCYCH KAMIENI

5 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

Urządzenie Litofon.

INSTRUKCJA

1. Dzieci siadają na trawie wokół zielonej konstrukcji instrumentu.
2. Prowadzący podaje jednemu dziecku pałeczkę.
3. Zadaniem uczestnika jest uderzenie w najdłuższą czarną płytę, a następnie w najkrótszą.
4. Grupa wspólnie naśladuje głosem (wokalizuje) usłyszany dźwięk – najpierw mrucząc nisko, potem piszcząc wysoko.
5. Pałeczka wędruje do kolejnego uczestnika, który wybiera inne płyty.

CEL EDUKACYJNY

Zapoznanie uczestników z akustyką i budową litofonu oraz różnicą między wysokimi a niskimi rejestrami.

2

EKSPERYMENT

KAMIENNE ECHO

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

Urządzenie Litofon

INSTRUKCJA

1. Prowadzący wystukuje na kamiennych płytach krótką, 3-dźwiękową sekwencję (np. długa płyta, krótka płyta, długa płyta).
2. Wybrane z grupy dziecko podchodzi do litofonu i stara się precyzyjnie odwzorować tę samą sekwencję (zostać „echem”).
3. Gdy dziecko zgadnie, samo wymyśla 3-dźwiękową zagadkę dla kolejnego uczestnika.
4. Dla starszych dzieci można wydłużyć sekwencję do 5 dźwięków.

CEL EDUKACYJNY

Trening pamięci słuchowej oraz koordynacji słuchowo-ruchowej.

3

EKSPERYMENT

MUZYCZNE ZGADYWANKI (WYSTUKAJ PIOSENKĘ)

15 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

Urządzenie Litofon.

Lista znanych melodii w głowie prowadzącego (np. „Włazł kotek na płotek”, „Sto lat”, „Kurki trzy”).

INSTRUKCJA

1. Prowadzący wybiera „wirtuoza” i dyskretnie pomaga mu odnaleźć odpowiednie kamienne płyty, by ułożyć początek piosenki (np. „Włazł kotek”).
2. Reszta grupy zamyka oczy lub odwraca się tyłem do czarnych płyt.
3. „Wirtuoz” powoli uderza w kamienie, szukając dźwięków wysokich i niskich we właściwej kolejności.
4. Kiedy melodia zaczyna brzmieć znajomo, dzieci zgłaszają się i próbują odgadnąć tytuł na podstawie samych uderzeń.
5. Dziecko, które zgadnie, zostaje nowym wirtuozem.

CEL EDUKACYJNY

Kształtowanie zdolności analitycznych słuchu oraz identyfikacja interwałów muzycznych w znanych melodiach.

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

4

EKSPERYMENT

MUZYCZNY GŁUCHY TELEFON

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Urządzenie Litoфон.
- ☐ Opaska zaciemniająca na oczy.

INSTRUKCJA

1. Pierwszy gracz podchodzi do zielonego stelaża i uderza w jedną dowolną płytę.
2. Drugi gracz musi uderzyć w tę samą płytę i dodać do niej jeden dźwięk od siebie (uderzenie w inny kamień).
3. Trzeci gracz powtarza dwa poprzednie dźwięki i dodaje trzeci.
4. Gra toczy się do momentu, aż ktoś pomyli kolejność – wtedy „głuchy telefon” się urywa, a grupa wspólnie bije brawo za próbę.

CEL EDUKACYJNY

Ćwiczenie silnej koncentracji, skupienia uwagi oraz pamięci sekwencyjnej w działaniu grupowym.

5

EKSPERYMENT

MALOWANIE DŹWIĘKIEM

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Urządzenie Litoфон.
- ☐ Podkładki, kartki papieru A4
- ☐ Grube kredki woskowe.

INSTRUKCJA

1. Dzieci kładą się na brzuchach na trawie, mając przed sobą kartki i kredki.
2. Prowadzący (nie pokazując, w co uderza) wydobywa pojedyncze dźwięki z litoфonu.
3. Zasada: słyszysz niski dźwięk (duży kamień) – rysujesz falę lub grubą linię na dole kartki. Słyszysz wysoki dźwięk (mały kamień) – rysujesz kropki lub zygzaki na górze kartki.
4. Gdy prowadzący gra szybką melodię, dzieci tworzą dynamiczny, abstrakcyjny obraz na podstawie tego, co słyszą.

CEL EDUKACYJNY

Rozwijanie myślenia synestetycznego poprzez wizualne odzwierciedlanie bodźców słuchowych.

6

EKSPERYMENT

KONCERT LEŚNYCH SKRZATÓW (IMPROWIZACJA)

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Urządzenie Litoфон.

INSTRUKCJA

1. Wybieramy dwójkę „solistów”, którzy otrzymują po jednej pałeczce i stają po dwóch stronach litoфonu.
2. Reszta grupy zbiera w okolicy naturalne „instrumenty” – np. dwa grube patyki do uderzania o siebie.
3. Na umówiony znak (np. podniesienie ręki przez dyrygenta-prowadzącego) soliści zaczynają delikatnie improwizować na kamiennych płytach.
4. Widownia dołącza ze swoimi naturalnymi instrumentami, tworząc wielką, pierwotną piosenkę natury.

CEL EDUKACYJNY

Rozbudzanie kreatywności, poczucia rytmu oraz przełamywanie barier w swobodnej, nieocenianej ekspresji muzycznej.

PODSUMOWANIE I REFLEKSJA

PYTANIA DLA DZIECI

- Który dźwięk podobał Wam się dziś najbardziej – niski mruk dużych kamieni czy wysoki śpiew małych płyt i dlaczego?
- Co było najtrudniejsze podczas zgadywania piosenki (np. „Włazł kotek”) tylko po dźwiękach z uderzeń?
- Jak myślicie, dlaczego grubsze płyty grają inaczej niż te cieńsze? Co wpływa na ich „głos”?
- Z czym kojarzyły Wam się dźwięki wydobywane z tych czarnych kamieni? (np. z deszczem, dzwonami, echem w jaskini?)
- Czego nowego dowiedzieliście się dziś o zwykłych rzeczach z natury, takich jak skały?

PODKREŚLENIE WARTOŚCI

- ✦ **Rozwój wrażliwości słuchowej:** Uczy świadomego wyodrębniania i różnicowania wysokości dźwięków.
- ✦ **Trening pamięci i skupienia:** Wymaga zapamiętywania ciągów logicznych i sekwencji muzycznych (w grach typu echo i głuchy telefon).
- ✦ **Myślenie empiryczne:** Nauka fizyki przez naturalne doświadczanie zjawiska fali mechanicznej i rezonansu.
- ✦ **Kooperacja:** Buduje umiejętność współpracy, uważnego słuchania innych rówieśników i działania w grupie.
- ✦ **Kreatywność bez schematów:** Zastępuje tradycyjne zabawki niekonwencjonalnym podejściem do twórczości artystycznej w otwartej przestrzeni.

POTRZEBNE AKCESORIA I DODATKI

- **Produkt główny:** Litofon.
- **Ciepłe koce piknikowe** do stworzenia wygodnej strefy na trawie.
- **Sztywne podkładki** (clipboardy), **papier ksero i woskowe kredki** (do gry nr 5).
- **Ewentualnie małe karty z obrazkami** (np. kot, tort na urodziny, kura) do rozłożenia na trawie, aby podpowiedzieć młodszym dzieciom, jakie piosenki mogą odgadnąć.

CIEKAWOSTKA śpiewające kamienie

Najstarsze na świecie litofony (czyli śpiewające kamienie) zostały odkryte w Wietnamie – nazywają się Đàn đá i mają ponad 3000 lat! Starożytni ludzie zauważyli, że skały uderzane jedna o drugą wydają piękne, dźwięczne odgłosy i zaczęli tworzyć z nich pierwsze instrumenty rytualne. Istnieje też gigantyczny litofon pod ziemią – „Wielkie Organy Stalaktytowe” w jaskini Luray w USA. Specjalne gumowe młoteczki uderzają w wiszące sople skalne (stalaktyty), tworząc potężny, magiczny instrument ukryty głęboko pod powierzchnią Ziemi!